

בירושלים בנושא "זכות יוצרים"). ובטבע הדברים שעל פרטים מעין אלה לא נכתב מאומה, ועכ"פ אנכי בעניותי איני יודע מי שכתב בזה. אמנם "זכות יוצרים" מעוגנת בהלכה, אך יותר ובעיקר בחוק המדינה. ולכן, מה שנראה לענ"ד בסברא פשוטה וישרה הוא, שהדין עם המו"ל, שכן כל ההערות ההוספות והתיקונים אין בהן כדי לשנות את גוף הספר, אף אם יהיו רבות מאד. וברור ביותר שכל אדם שירצה לרכוש את הספר ירכשנו במהדורה שניה, ונמצא המו"ל מפסיד, משום שהרוכש זכות על ספר פשוטה כונתו להוציא במהדורות נוספות כי הריוח במהדורה השניה הנעשית על-ידי צלום גדול יותר מהראשונה, שיש בה הוצאות סדור כידוע. אמת היא שלא עלה על דעת המחבר דבר זה בשעה שמסר את הזכות למו"ל, אבל אין בכך כדי לגרוע מזכויותיו, ולכן לא יוכל המחבר להדפיס ספרו בעצמו ללא הסכמת המו"ל.

אלא שרואה אנכי בעיא חדשה, אם לא ירצה המו"ל להוציא את הספר מחדש עם הערות והוספות בגוף הטקסט, כי זה ידרוש סדור חדש ויקר, ודבר זה עלול להפריע למחבר להדפסתו מחדש. לכן הייתי מציע שכל ההערות וההארות, ההוספות והתיקונים, יודפסו על חשבון המחבר בנפרד כתוספת לגוף הספר, ובתוספת זאת לא תהיינה למו"ל שום זכויות אלא למחבר בלבד, וישתתפו לפי חשבון בהוצאת המהדורה החדשה.

פב

דין מזיק בסופרמרקט ואולמות

הגני מאשר קבלת מכתבך מעש"ק "קדושים" תשמ"ו בשאלתך דלהלן: "כל מי שמזדמן לקנות באחת החנויות הגדולות (סופרמרקט, סופר סול, וכדומה) נתקל בתופעה הכואבת שהקהל גורם הרבה נזקים לסחורה, שקיות נקרעות, בקבוקים נשברים, וסחורה

מתלכלכת וכדומה. ידוע ומקובל שבעלי החנויות לוקחים בחשבון נזקים אלה בחישוביהם. מצב דומה קיים גם באולמי החתונות שנשברות צלחות וכו' ובעלי-האולם אינם תובעים פיצויים לנזקים, הכל כלול במחיר, בניגוד למכולת קטנה שעינו של החנוני פקוחה והוא תובע נזקים. ברצוני לשאול: אם אדם גרם נזק בסופרמרקט האם חייב הוא לשלם נזק, והמדובר הוא בשגגה וכו'."

בראשונה יש לצאת מתוך הנחה פשוטה וברורה, שכל אדם המזיק ממון חבירו, חייב לשלם. ולכן, אם יש לך ספק לגבי החנויות הגדולות אשר מנית, הרי שחובה ראשונית היא לפנות ישירות אליהם ולשואלם אם אמנם המזיק סחורתם הוא אכן פטור, לפי ההנחה שכתבת שהיא מקובלת וידועה שכבר נכללו נזקים אלה בחישוב המחירים.

ואם ישיבוך שחובה לשלם הנזק, הדין עמהם, שכן ענין זה של הכללת הנזקים במחירים, הוא חישוב פנימי שלהם בלבד, ואין זה ענין למזיק. והטעם פשוט, כי מחירי המצרכים נקבעים על ידם על יסוד מחירי המקסימום המותרים, ושום חנות גדולה או קטנה אינה מנצלת את מחיר המקסימום שמשרד המסחר והתעשייה מרשה (פרט למקרים בודדים), והראיה שלאותו מצרך עצמו יש מחירים שונים בחנויות שונות ובאיזורים שונים. ולכן, אם נניח שהם קבעו מחיר מסויים, בתוספת אחוז נוסף לכיסוי נזקים, אין זה משום שחייבים היו לנהוג כך, אלא משום שכך עלו חישוביהם, והאחוז הנוסף נועד לכיסוי נזקים של אנשים בלתי-אחראים שאינם מודעים על הנזקים שגרמו. ואילו רצו יכלו לקבוע גם המחיר הנ"ל ותוספת האחוז כמחיר המצרך עצמו בלבד. ולכן ענין קביעת המחיר הוא מענינם בלבד, וחובת המזיק הוא לשלם הנזק א"כ יפטרו אותו בפירוש. ומה שהשוית הנדון לשאלה בבעלים, אינו ענין כלל ועיקר לנדון דידן כמובן בפשיטות למעיין ואיני יכול להאריך יותר.